

Çözüm Odaklı Kısa Süreli Psikolojik Danışma: Okullardaki Etkililiği Üzerine Bir İnceleme

Solution-Focused Brief Counseling: A Study on the Effectiveness in Schools

Betül MEYDAN¹

Öz: Çocuk ve ergenlere yönelik psikolojik danışma, kuşkusuz kendine özgü birtakım yeterlikler ve beceriler gerektirmektedir. Bununla birlikte, çocuk ve ergenlerin, sorunlarını derinlemesine irdelemeyen ve çözüm bulmaya odaklanan psikolojik yardım süreçlerini tercih ettikleri bilinmektedir. Son yıllarda, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımı kendine özgü kavramları ile dikkati çekmektedir. Dahası, bu yaklaşımın okullarda çocuk ve ergenlere yönelik psikolojik danışma sürecinde pratik ve etkili bir yaklaşım olduğu ileri sürülmektedir. Çocuk ve ergenlerin gelişimsel özellikleri ve Türkiye’de ilköğretim ve ortaöğretim okullarında sınıf mevcutlarının kalabalıklığı düşünüldüğünde, okul psikolojik danışmanlığı uygulamalarında bu yaklaşımın kullanılabilirliği düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu makalenin amacı, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımını tanıtmak ve okullarda çocuk ve ergenlere yönelik psikolojik danışma sürecinde etkililiğini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, ilgili literatür çocuk ve ergenlere yönelik psikolojik danışma, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma ve çocuk ve ergenlerle çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma kavramları kapsamında taranmıştır. Ardından, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının kapsamı ve çocuk ve ergenlere yönelik etkililik çalışmaları betimlenmiştir. Sonuç olarak, ilgili literatür ışığında, Türkiye’de çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının okul ortamında kullanımı tartışılmış ve bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma, çocuklar, ergenler, okul

Abstract: Counseling with children and adolescents requires specific competencies and skills. However, children and adolescents prefer counseling which does not investigate their problems in depth and focuses on solutions. In recent years, solution-focused brief counseling has proposed its own specific concepts. Moreover, it is claimed that this approach has become a practical and effective approach for school counselors to counsel with children and adolescents. When developmental characteristics of children and adolescents and the crowdedness of class size in primary and secondary education in Turkey are considered, it is thought that this approach can be used in school counseling applications. In this context, the purpose of this article was to present solution-focused brief counseling approach and review the effectiveness of solution-focused brief counseling approach with children and adolescents in school counseling applications. Within this purpose, relevant literature was reviewed in terms of counseling with children and adolescents, solution-focused brief counseling and solution-focused brief counseling with children and adolescents. Then, the content of solution-focused brief counseling approach and the effectiveness with children and adolescents was presented. Consequently, in the lights of relevant literature, the use of solution-focused brief counseling in school settings in Turkey was discussed and some suggestions were presented.

Keywords: solution-focused brief counseling, children, adolescents, school

Çocuk ve ergenlere yönelik psikolojik danışma, psikolojik danışma alanında kuşkusuz kendine özgü birtakım yeterlik ve beceriler gerektiren bir uzmanlık alanıdır. Çocuk ve ergenlerin gelişimsel, kişisel ve sosyal ihtiyaçları diğer danışan popülasyonlarından farklılık göstermektedir. Bu nedenle, çocuk ve

ergenlere yönelik psikolojik danışma sürecinde dikkate alınan kuram ve yaklaşımlar ile uygulanan beceri ve tekniklerin onların söz konusu bu ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi gerektiği açıktır (Lines, 2006).

Günümüzde, değişen toplumsal yapı ile birlikte çocuk ve ergenlerin yaşadıkları sorunlar

¹ Ar. Gör., Ege Üniversitesi, İzmir, E-posta: betul.benzer@ege.edu.tr

çeşitlenmekte ve psikolojik yardım ihtiyaçları gün geçtikçe artmaktadır (Prout ve Brown, 2001; Thompson ve Rudolf, 2001). Değişen bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar, psikolojik danışma alanında yeni bazı yaklaşımların öne çıkmasını da beraberinde getirmektedir. Son yıllarda, bireyle psikolojik danışma yaklaşımlarından daha çok kısa zamanda çok kişiye ulaşmayı hedefleyen grupla psikolojik danışma yaklaşımının ve uzun süreli psikolojik danışmadan çok kısa süreli psikolojik danışmanın önem kazandığı görülmektedir (Meier ve Davis, 2007). Benzer şekilde, Bolter, Levenson ve Alvarez (1990), psikolojik yardım mesleği mensuplarının günümüzde uzun süreli psikolojik danışma sürecinden daha çok kısa süreli psikolojik danışma sürecini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Hatta, günümüzde çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiğinin araştırılması için çeşitli kaynaklardan maddi destekler de sağlandığı bilinmektedir (MacDonald, 2007).

Okullarda yürütülen psikolojik danışma uygulamaları incelendiğinde, uzun süreli yaklaşımlar yerine çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının tercih edildiği (Metcalfe, 1995; Murphy, 1997; 2008) ve söz konusu bu yaklaşımın ruh sağlığı sorunları olan çocuk ve ergenlere yönelik uygulamasının etkililiğinin araştırıldığı görülmektedir (Dielman ve Cyntha, 1998; Franklin, Biever, Moore, Clemons ve Scamardo, 2001; Franklin, Streeter, Kim ve Tripodi, 2007; Gingerich ve Wabeke, 2001; Johnson ve Miller, 1994; Littrell, Malia ve Vanderwood, 1995; Moore ve Hopson, 2008; Newsome, 2004; Rhodes ve Jakes, 2002; Selekman, 2010).

Psikolojik danışma literatüründe okullarda çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının önemine ve etkililiğine yapılan vurgu ve çocuk ve ergenlerin psikolojik yardıma gereksinimlerindeki artış (Prout ve Brown, 2001; Thompson ve Rudolf, 2001) ilişkilendirildiğinde, Türkiye’de okul psikolojik danışmanlığı uygulamalarında da bu yaklaşımın kullanılabilmesi düşünülmektedir. Bu doğrultuda, bu çalışma ile çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının tanıtılması ve okullarda çocuk ve ergenlere yönelik psikolojik danışma sürecinde etkililiğinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla, öncelikle çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının kapsam ve niteliği betimlenmiştir. Ardından, okullarda çocuk ve ergenlerle psikolojik danışmada çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiğini inceleyen bazı araştırmalara yer verilmiştir. Son olarak, ilgili literatür göz önüne alınarak Türkiye’de çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının okul ortamında kullanımı tartışılmış ve bazı öneriler sunulmuştur.

Çözüm Odaklı Kısa Süreli Psikolojik Danışma Yaklaşımı’nın Kapsam ve Niteliği

Çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımı 1970’li yıllarda Kısa Süreli Aile Terapisi Merkezi’nde çalışan Steve deShazer, Insoo Kim Berg ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir (Quick, 1997). Milton H. Erickson’ın öncülük ettiği çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma aile terapisi hareketinden doğmuştur, fakat zaman içinde çözüme/çözümlere odaklanması nedeniyle sorun odaklı aile terapisi hareketinden ayrılmıştır (Doğan, 1999).

Ortaya çıkışından itibaren hızla temel kavramlarını, varsayımlarını ve tekniklerini geliştiren bu yaklaşımın esas amacı, danışanı sorunlarını konuşmak yerine çözümleri konuşmaya yönlendirmektir (Gingerich ve Wabeke, 2001). Bu bağlamda, danışanın şimdi işlediğini düşündüğü ya da gelecekte işleyebileceğini düşündüğü çözüm yollarına odaklanması sağlanmaktadır (Corcoran, 1998; Doğan, 1999; Selekman, 2005). Bu yaklaşımda danışanın kendi amaçlarını ve çözümlerini belirleyebileceğine inanılmakta (MacDonald, 2007); böylece değişimin sorumluluğunu üstlenme, eyleme geçme ve yeni davranışlar sergileme konusunda daha istekli olacağı düşünülmektedir (Selekman, 2005; Seligman, 2006). Çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımını benimseyen psikolojik danışman ise danışanın belirlediği amaçları ve çözüm yollarını danışan ile birlikte ele almakta; süreçte ona rehberlik etmekte ve danışanı cesaretlendirmektedir (Doğan, 1999).

Söz konusu bu yaklaşım, temel felsefesini belirleyen üç temel kural ile terapötik süreci inşa etmektedir. Bu kurallar; “Bozulmamışsa onarma.”, “İşleyen çözüm yollarını uygula.” ve “İşlemeyen çözüm yollarına başvurmada ısrarcı olma, farklı çözüm yolları dene.” şeklinde formüle edilmiştir (Sklare, 1997). İlk kuralda danışanın yaşamında sorun olarak gördüğü alanları kendisinin belirlemede özgür bırakılması gerektiği vurgulanmaktadır. İkinci kuralda, danışanın başarılı olduğu alanların belirlenmesi ve başarılı davranışların tekrar edilmesi üzerinde durulmaktadır. Bir başka deyişle, danışanın sorununa ilişkin nadir de olsa çözüm yolları bulunduğu anlar olduğuna inanılmaktadır. Psikolojik danışma sürecinde, bu nadir durumların ortaya çıkarılması için danışan cesaretlendirilmektedir. Üçüncü kuralda ise danışanın denemekte olduğu çözüm yolları başarısızsa yeni çözüm yolları bulması konusunda istekli ve ısrarcı olması üzerinde durulmaktadır.

Çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımında oturumların sayısı 1-20 arasında değişmekte ve ortalama altı oturum sürmektedir (Doğan, 1999). Bu süreçte, danışanla birlikte belirlenen amaçlar ve olası çözüm yolları ele

alınırken yaklaşımın kendine özgü teknikleri kullanılmaktadır. İlk oturum danışana sürece ilişkin bilgi verilmesi ile başlamaktadır. Ardından, danışanın amaç/amaçlarını oluşturması gelmektedir. Danışanın amacını belirlemede bu yaklaşımın kendine özgü teknikleri dikkati çekmektedir. Bu teknikler, “Mucize Sorular”, “Başka Ne? Soruları” ve “Derecelendirme Soruları” olarak adlandırılmaktadır (MacDonald, 2007; Quick, 1997; Selekman, 2005; Sklare, 1997). Bu yaklaşımda, ilk oturumda amaç oluşturmanın yanı sıra nadir durumların tespit edilmesine çalışılmaktadır. Nadir durumlar, danışanın yapmayı plânladığı değişimin yaşamında daha önce ortaya çıktığı inancına dayanmaktadır (MacDonald, 2007). Bir başka deyişle, bu yaklaşıma göre danışan, başa çıkmak istediği durumla hayatının bir yerinde başa çıkmayı başarmıştır, yani istediği değişim aslında repertuarında bulunmaktadır. Bu nedenle yaklaşım, ilk oturumda danışanın daha önce yaşadığı bu nadir durumların ortaya çıkarılmasını amaçlamakta ve söz konusu bu nadir durumlara ilişkin sorular sorulmaktadır. Danışandaki değişimin anahtarı olarak görülen nadir durumlar oturumda ortaya çıktıktan sonra, bu değişimin ilk işaretlerinin belirlenmesi için “İlk İşaret Soruları” kullanılmaktadır. İlk oturumdan sonra danışanın belirlediği amaç doğrultusunda adım atması için cesaretlendirilmesi ve önüne çıkabilecek olası engellerin belirlenip ortadan kaldırılması için ise “Zihin Haritası”, “Amigoluk”, “Mayın Tarlası”, “Övgüde Bulunma”, “Açıklığa Kavuşurma, Güçlendirme, Pekiştirme, Yeniden Başlama Süreci” ve “Ev Ödevleri” kullanılmaktadır (Sklare, 1997).

Görüldüğü gibi, bu yaklaşımda ilk oturum oldukça yoğun bir içeriğe sahiptir. İlk oturumdan sonraki oturumlarda da benzer teknikler kullanılarak danışanın attığı adımlar ele alınmakta ve değişim güçlendirilmeye çalışılmaktadır. Bununla birlikte, bazı danışanlar ilk oturumda amaçlarını belirlemiş ve bir yol haritası çizmiş olsalar bile, çeşitli nedenlerle eyleme geçme konusunda zorluk yaşayabilirler. Böylesi durumlarda, sonraki psikolojik danışma oturumlarında danışanın eyleme geçmesini engelleyen faktörler üzerinde durulmakta ve danışanın bu engellere karşı güçlendirilmesi amaçlanmaktadır (Sklare, 1997).

Okullarda Çocuk ve Ergenlerle Psikolojik Danışmada Çözüm Odaklı Kısa Süreli Psikolojik Danışma Yaklaşımı'nın Etkililiği

Çocuk ve ergenlere yönelik psikolojik danışmada bazı kuram ve yaklaşımların etkili olduğuna ilişkin araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin, çocuk ve ergenlerin sorunlarının ele alınmasında psikodinamik yaklaşımların uygulanabilirliğini inceleyen bazı

araştırmalar (Muratori, Picchi, Bruni, Patarnello ve Romagnoli, 2009) olsa da, bu yaklaşımların doğası gereği küçük yaştaki çocuk ve ergenlere yönelik uygulamasının sınırlı olduğunu söylemek mümkündür. Hümanistik yaklaşımlar ve özellikle de birey merkezli psikolojik danışma yaklaşımı incelendiğinde, eğitim ortamında çocuk ve ergenlere bu yaklaşımın uygulanmasının etkili sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir (Arbuckle ve Boy, 1961; Bernal, Klinnert ve Schultz, 1980; Freire, Koller, Piason ve Silva, 2005; Scott, Burlingame, Starling, Porter ve Lilly, 2003). Benzer şekilde, bilişsel davranışçı yaklaşımların da, çocuk ve ergenlerin yaşadığı davranış sorunları ve bozukluklarına ilişkin etkililiğinin araştırıldığı görülmektedir (Abikoff, 1985; Douglas, Parry, Marton ve Garson, 1976; Durlak, Fuhrman ve Lampman, 1991; Kendall, 1993; Richter, 1974; Sukhodolsky, Kassinove ve Gorman, 2004).

Günümüzde, psikolojik yardım sürecinde kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımlarının daha çok tercih edildiği dikkat çekmektedir. Çocuk ve ergenlerin yaşlarının küçük olması nedeniyle, onlara yönelik yürütülen psikolojik yardım sürecinde, aile ve çocuk psikolojik yardım sürecinin iki ayağını oluşturmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, psikolojik yardım sürecinde kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımlarının tercih edilme nedeninin de iki boyutlu olarak incelenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Aile açısından bakıldığında, Selekman'a (2005) göre tüketim toplumunun bir gereği olarak günümüzde aile, artık psikolojik yardım sürecinde çocuklarının sorunlarına ilişkin hızlı çözümler beklemektedir. Bununla birlikte, kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımlarına vurgunun artmasının nedenlerinden biri de, ailelerin çocuklarının duygusal güçlükler yaşadıklarını görmek istememeleri ve onların sağlıklı olmaları için en kısa yolu benimsemeleridir.

Çocuk açısından bakıldığında ise Doğan (2000), çocukların bilişsel gelişim açısından uzun süreli bir psikolojik danışma süreci için dikkatlerini toplamada zorlanacakları ve uzun süreli psikolojik danışma yaklaşımlarının çocuklarda etkili sonuçlar veremeyeceği görüşündedir. Benzer şekilde, MacDonald (2007) da ergenlere yönelik geleneksel psikolojik danışma yaklaşımlarının uygulanabilirliğinin sınırlı olacağı görüşündedir. Bu yaklaşımlar, sorunların ayrıntılı incelenmesine önem verdiklerinden, özellikle ergenlik dönemindeki danışanlar bunu yetişkin dünyasından birinin kendilerini eleştirmesi şeklinde değerlendirebilmektedir. Oysa, kısa süreli ve çözüm odaklı yaklaşımlar ergenlerin başarılı ve güçlü yönlerine odaklanarak ve doğrudan çözümlerin

konusulması temelinde ilerleyerek psikolojik yardım sürecinin daha kolay kabul edilmesini sağlamaktadır.

Belirtilen nedenlerden dolayı günümüzde, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının çocuk ve ergenlere uygulanabilirliğine ilişkin araştırmaların giderek arttığı görülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının okullarda, hastanelerde ve madde bağımlılığı temelinde örgütlenen rehabilitasyon merkezlerinde okul reddi, ders başarısında düşüş, uyum sorunları gibi hafif düzeydeki sorunlardan şiddet, kendine zarar verme davranışı, yeme bozuklukları, kaygı bozuklukları, madde kötüye kullanımı, kişilik bozuklukları, cinsel istismar ve intihar girişimi gibi ağır düzeydeki pek çok sorunun ele alınmasında uygulandığı bilinmektedir (Dielman ve Cyntia, 1998; Franklin ve ark., 2007; Franklin, Moore ve Hopson, 2008; Gingerich ve Wabeke, 2001; Johnson ve Miller, 1994; MacDonald, 2007; Newsome, 2004; 2005; Rhodes ve Jakes, 2002; Smock ve ark., 2008).

Çocuk ve ergenlerin çeşitli sorunlarının düzeltilmesinde ve/veya azaltılmasında uygulanan çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiği “etkililik araştırmaları” tarafından da desteklenmektedir. Söz konusu bu etkililik araştırmalarının farklı yöntemler kullanılarak gerçekleştirildikleri görülmektedir.

Betimsel Araştırmalar

Okullarda çocuk ve ergenlerin yaşadıkları sorunların düzeltilmesinde çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiğini değerlendiren araştırmalardan en kapsamlısı Gingerich ve Wabeke (2001) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmada, okul ortamında ruh sağlığı sorunları yaşayan çocuklara yönelik çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiği araştırılmıştır. Sonuçta çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının okullarda çocukların yaşadığı dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu, karşıt olma karşı gelme bozukluğu, davranım bozukluğu, madde kullanım bozuklukları, davranış bozuklukları, depresyon ve kaygı bozuklukları gibi ruh sağlığı sorunlarının düzeltilmesinde ve/veya azaltılmasında yaygın olarak kullanıldığı ve etkili olduğu görülmüştür.

Atkinson (2007), çözüm odaklı yaklaşım ile motivasyonel görüşme tekniğinin bütünleştirilerek ergenlik dönemindeki danışanlar ile psikolojik danışmada kullanılıp kullanılamayacağını kuramsal olarak incelemiştir. Sonuçlar, bu yaklaşımın ergenlik dönemindeki danışanlar ile psikolojik danışmada etkili olduğunu ve eğitim ortamlarında da uygulanabileceğini göstermiştir.

Bu araştırmalar değerlendirildiğinde, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının çocuk ve ergenlerin yaşadıkları sorunların çözümünde uygulanabilecek etkili bir yaklaşım olduğu ve farklı görüşme tarzları ile bütünleştirilmesinin de mümkün olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, söz konusu bu yaklaşımın diğer yaklaşımlarla bütünleştirilerek uygulanması okullarda çocuk ve ergenlerin sorunlarının çözümünde etkili sonuçlar alınmasını sağlayabilir.

DeneySEL ve Yarı DeneySEL Araştırmalar

Literatür incelendiğinde, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının okullarda sorun yaşayan çocuk ve ergenlerin sorunlarının çözümündeki etkililiğine ilişkin deneySEL ve yarı deneySEL bazı araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalardan biri Littrell, Malia ve Vanderwood (1995) tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar, üç farklı psikolojik danışma yaklaşımının öğrencilerin okul sorunlarına, amaçlarını gerçekleştirmelerine, duygu, düşünce ve davranışlarının değiştirilmesine etkisini incelemiştir. Söz konusu üç farklı yaklaşım; ev ödevleri ile desteklenen sorun odaklı psikolojik danışma yaklaşımı, ev ödevleri verilmeden yürütülen sorun odaklı psikolojik danışma yaklaşımı ve ev ödevleri ile desteklenen çözüm odaklı psikolojik danışma yaklaşımı olarak sınıflandırılmıştır. Araştırmanın sonuçları, her üç psikolojik danışma yaklaşımının da öğrencilerin sorunlarının ele alınmasında etkili sonuçlar ortaya koyduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının diğer yaklaşımlara kıyasla zamanın etkili kullanılması açısından okullardaki psikolojik danışma süreçleri için pratik bir model olduğu ifade edilmiştir.

Franklin ve arkadaşları (2001) araştırmalarında, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının okulda çocuklar üzerindeki etkililiğini incelemiştir. Araştırmada, öğrenme bozukluğu ve sınıf içi davranış sorunları nedeniyle sevk edilen öğrencilerle psikolojik danışma oturumları yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımı ile yürütülen oturumlardan sonra öğrencilerin davranış sorunlarının azaldığı görülmüştür.

Newsome (2005), çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının risk alma davranışı gösteren ergenlik çağındaki öğrencilerin sosyal ve davranışsal durumlarına etkisini incelemiştir. Sonuçlar incelendiğinde, sekiz hafta devam eden psikolojik danışma oturumlarına katılan öğrencilerin sosyal becerilerinin geliştiği görülmüştür. İzleme

çalışmalarında da, öğrencilerin kazandıkları sosyal becerileri devam ettirme eğilimleri olduğu gözlenmiştir. Ayrıca araştırma sonunda, öğrencilerin davranışlarına ilişkin sorunlar yerine geleceğe ilişkin amaçlar oluşturma üzerinde odaklanmaya başladıkları dikkat çekmiştir. Davranışsal alanda ise öğrencilerin sınıf içi davranışlarının düzeldiği görülmüştür.

Franklin ve arkadaşları (2007), okulu bırakan lise öğrencilerine yönelik çözüm odaklı müdahalelerin etkililiğini değerlendirmişlerdir. Yarı deneysel olan bu çalışmada, öğrencilerin tamamladığı ders sayısı, okula devam durumu ve mezuniyet notlarındaki farklılığın incelenmiştir. Sonuçlar, deney grubundaki öğrencilerin tamamladığı ders sayısının kontrol grubundaki öğrencilerin ders sayısından daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmacılar, çözüm odaklı yaklaşımın egemen olduğu bir okulda eğitim görmenin, riskli davranışlar gösterme eğiliminde olan ergenlik çağındaki öğrencilerin okul bırakma oranlarını azalttığını vurgulamışlardır.

Bir diğer araştırma Franklin, Moore ve Hopson (2008) tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar sınıfta davranış problemleri gösteren ortaokul öğrencilerinin davranışlarının düzeltilmesinde çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiğini değerlendirmişlerdir. Sonuçlar, öğrencilerin davranış problemlerinin azaltılmasında çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışmanın etkili olduğunu; süreç sonunda, öğrencilerin olumlu davranış değişiklikleri deneyimlemeye başladığını göstermiştir.

Görüldüğü gibi, bu araştırmalar çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının çocuk ve ergenlerin okullarda yaşadıkları sorunların düzeltilmesinde ve/veya azaltılmasında etkililiğini incelemiştir. Bu araştırmaların tamamının bireyle psikolojik danışma formatında gerçekleştirildiği görülmüştür. Literatürde, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının grup çalışmalarında etkililiğinin incelendiği araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin Newsome (2004), risk alma davranışı gösteren ergenlik çağındaki öğrencilerin okula devam durumları ve başarı ortalamaları üzerinde çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkisini değerlendirmiştir. Sonuçta deney grubundaki öğrencilerin uygulama sonrasındaki okula devam durumlarının ve başarı ortalamalarının, kontrol grubundaki öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, deney grubundaki öğrencilerin uygulama sonrasındaki okula devam durumlarının ve başarı ortalamalarının uygulama öncesindeki durumlarından yüksek olduğu da bulunmuştur.

Çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının okullarda sorun yaşayan çocuk ve

ergenlerin sorunlarının çözümündeki etkililiğine ilişkin yarı deneysel ve deneysel bazı araştırmaların sonuçları değerlendirildiğinde, bu yaklaşımın okul sorunları olan ya da okulda davranış sorunları yaşayan öğrencilere yönelik uygulamasının etkili sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir.

Vaka Araştırmaları

Çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının okullarda öğrencilerin davranış problemlerinin çözümünde etkili bir biçimde kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, literatür incelendiğinde söz konusu bu yaklaşımın okullarda psikopatolojik temelli sorunların çözümünde kullanılmasının etkili olup olmadığını araştıran vaka çalışmaları bulunduğu da görülmektedir.

Johnson ve Miller (1994) araştırmalarında, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının tekniklerini kullanarak depresyon tanısı almış bir çocuğun tedavisini incelemişlerdir. Sonuçta, vakanın depresyon tedavisinin çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımı ile tam olarak gerçekleşmediği görülmüştür. Ancak, araştırmacılar çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının diğer psikolojik danışma yaklaşımlarına göre daha hızlı bir biçimde uygulanmasının yararlı olduğunu ifade etmişlerdir.

Çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının uygulandığı bir diğer vaka çalışması Dielman ve Franklin (1998) tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu tanısı almış bir ergen üzerinde çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiğini araştırmışlardır. Sonuçlar, vakanın çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımı sayesinde davranış kontrolü açısından ilerleme kaydettiğini göstermiştir.

Rhodes ve Jakes de (2002) dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, depresyon ve paranoid şizofreni tanısı almış bir danışanın tedavisinde çözüm odaklı kısa süreli yaklaşımı nasıl uyguladıklarını vaka çalışması yoluyla tanıtmışlardır. Sonuçta, çözüm odaklı yaklaşımın vakanın saplantılı inançlarının azaltılmasında etkili olduğu görülmüştür. Ancak araştırmacılar, çözüm odaklı psikolojik danışma yaklaşımının çok kısa olmasının tedavinin kalıcılığı açısından düşündürücü olduğunu vurgulamaktadırlar. Ayrıca araştırmacılar, ilaçla tedavinin ve yatarak tedavinin paranoid şizofreni gibi psikotik bozukluklarda daha etkili sonuçlar vereceğini de vurgulamaktadırlar.

Söz konusu bu vaka çalışmaları ışığında, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının psikopatolojik kökenli bozuklukları olan çocuk ve

ergenlerin tedavisinde tek başına uygulanmasının etkililiğine kanıt oluşturmadığı görülmektedir. Ancak bu türden bozuklukların beraberinde oluşan davranış sorunlarının çözümünde çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkili sonuçlar ortaya koyduğu söylenebilir.

Meta Analiz Araştırmaları

Çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımına ilişkin yapılan araştırmaları meta analitik yöntem ile değerlendiren araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Gingerich ve Eisengart (2000) 15 araştırmayı meta analitik bir yöntem ile inceledikleri çalışmalarında, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkili olup olmadığını değerlendirmişlerdir. Araştırmanın sonucunda, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının sorunların düzeltilmesinde etkili sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür.

Benzer bir araştırma da Kim (2008) tarafından yapılmıştır. Araştırmacı çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiğinin değerlendirildiği 22 araştırmayı meta analitik yöntem ile incelemiştir. Sonuçlar, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının davranış problemlerinde etkili bir yaklaşım olarak kullanılabileceğini desteklemiştir.

Sonuç olarak, çeşitli araştırma yöntemleri ile yapılan etkililik araştırmaları değerlendirildiğinde, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının çocuk ve ergenlerin yaşadığı pek çok sorunun azaltılmasında etkili sonuçlar verdiği görülmektedir. Ayrıca özellikle okullarda davranış sorunlarının düzeltilmesinde ve/veya azaltılmasında bu yaklaşımın etkililiğini kanıtlayan araştırmaların oldukça fazla olduğu söylenebilir. Ancak, literatür incelendiğinde, Türkiye’de çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiğine ilişkin bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Çocuk ve ergenlerin yaşadıkları sorunlar kendilerine ve ailelerine bazen içinden çıkılmaz gibi görünmektedir. Oysa çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımı bu sorunları iyimser bir bakış açısı ile ele almaktadır (Selekmán, 2005). Çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının bu iyimser bakış açısı nedeniyle hızlı bir biçimde çözümlere odaklanması, çocuk ve ergenlerin yaşadıkları sorunların çözümlenmesinde yarar sağlamaktadır.

Gelişimsel özellikler açısından bakıldığında, ergenlik çağındaki danışanlar, duygusal durumlarında, önceliklerinde ve davranışlarında hızlı değişimlerin

olağan olduğu aktif bir gelişim döneminden geçmektedirler. Bu nedenle, yaşadıkları pek çok sorun da geçiş dönemi sorunları olduğundan anlık özellikler göstermektedir. Bir başka deyişle, ergenlik çağındaki danışanlar, sorunlarına hızlı bir biçimde çözüm beklemektedir. Yine, ergenlik dönemindeki danışanlar bu dönemde yaşadıkları sorunların ya da gösterdikleri duygusal ve davranışsal tepkilerin tartışılmasına ve ele alınmasına dirençli olmaktadır (Lines, 2006). Bu nedenle, söz konusu gelişimsel özelliklere sahip ergenlik çağındaki danışanlara yönelik çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının uygulanmasının etkili olacağı düşünülmektedir. Çünkü çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımında sorundan daha çok çözüm üzerinde odaklanılmakta ve kısa sürede çözüm keşfedilip uygulanmaktadır. Söz konusu yaklaşımın bu özellikleri ve ergenlik dönemindeki danışanlar ile yapılan etkililik çalışmaları (Atkinson, 2007; Dielman ve Franklin, 1998; Franklin ve ark., 2007; Newsome, 2004; 2005), çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının ergenlik dönemindeki danışanlara uygulanmasının etkililiğine kanıt oluşturur niteliktedir.

İlköğretim düzeyindeki çocukların bilişsel gelişim özellikleri düşünüldüğünde ise bu çocuklar somut işlemler döneminde olduklarından uzun süre konsantre olamadıkları ve dikkatlerinin çabuk dağıldığı bilinmektedir (Birdsall ve Miller, 2002; Nims, 2007; Thompson ve Rudolf, 2001). Bu bağlamda, çocuklarla psikolojik danışma oturumlarının uzun süreli olamayacağı ya da bir başka deyişle uzun süreli psikolojik danışma yaklaşımlarının çocuklar üzerinde etkili sonuçlar veremeyeceği söylenebilir (Corcoran, 1998; Doğan, 2000). Ayrıca, somut işlemler dönemindeki çocukların psikolojik danışma sürecinde farkındalık veya içgörü kazanmalarının sağlanması neredeyse imkânsızdır (Birdsall ve Miller, 2002). Bu yaklaşımın psikolojik danışma sürecinde, içgörü yerine eyleme odaklanması, çocuklara uygulanmasını çekici hale getirmektedir.

Öte yandan, söz konusu yaklaşımın temel kavramlarının ve tekniklerinin açık ve anlaşılır olması, başka bir deyişle, psikolojik danışma sürecinde teknik bir dil kullanılmamasının (Lethem, 2002; MacDonald, 2007) çocuk ve ergenlere uygulanmasını kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Söz konusu bu yaklaşımın çocuk ve ergenlere uygulanmasına ilişkin yapılan araştırmalar, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının çocuk ve ergenlere uygulanmasının etkili sonuçlar vereceğine işaret etmektedir. Ancak, tüm psikolojik danışma yaklaşımları gibi, bu yaklaşımın da çocuk ve ergenlere uygulanırken bazı sınırlılıkları olduğu

söylenbilir. Örneğin, yaklaşım değişimi hızlı bir şekilde ele aldığından bulunan çözümlerin kalıcı olmayacağı, psikopatolojiyi göz ardı ettiğinden psikopatolojik temelli sorunlar yaşayan çocuklarla çalışırken etkili olmayacağı, kayıp ve yas gibi yoğun duyguların ele alınması gereken durumlarda duyguları ele almada yetersiz kalacağı bu yaklaşıma yapılan eleştiriler arasında yer almaktadır. Kaldı ki çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımı da diğer yaklaşımlar gibi nihayetinde bir konuşma terapisisidir. Çocukların kendilerini ifade ederken sözel iletişim yollarından daha çok oyun ve aktiviteler gibi iletişim araçları aracılığıyla kendilerini ifade etmeyi tercih ettikleri bilinmektedir (Selekman, 2010). Bu noktada, Selekman (2005; 2010) bu yaklaşımın diğer psikolojik danışma yaklaşımları ile bütünleştirilmesi durumunda etkililiğinin artacağını ileri sürmektedir. Bu nedenle, psikolojik danışmanların diğer psikolojik danışma yaklaşımlarıyla çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımını bütünleştirme konusunda esnek olmaları önerilmektedir. Ayrıca, bu yaklaşımın özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerine ilişkin gelişim kuramları ile bütünleştirilmesinin çocuk ve ergenlere uygulanmasına ilişkin etkililiğini arttıracığı belirtilmektedir. Nims (2007) çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının özellikle çocuklara uygulanmasında oyun terapisisinden yararlanılmasının sürecin etkililiğini arttıracığını ileri sürmektedir. Nims'e göre özellikle ifade edici oyun terapisi teknikleri çocuklarla yürütülen psikolojik danışma sürecinin kolaylaştırılmasında etkili olacaktır.

Sonuç olarak, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının hızlı bir biçimde çözümlere odaklanması, geleneksel yaklaşımlara kıyasla psikolojik danışma sürecini kısaltmaktadır. Bu durum, söz konusu yaklaşımın okul ortamında kullanımını pratik hale getirmektedir (Birdsall ve Miller, 2002; Franklin ve ark., 2001; Littrell, Malia ve Vanderwood, 1995; Murphy, 1994). Bu açıdan bakıldığında, Türkiye'de ilköğretim ve ortaöğretim okullarında sınıf mevcutlarının kalabalıklığı ve okul psikolojik danışmanlarının fazla sayıda öğrenci ile psikolojik danışma yapmaları gerektiği dikkate alındığında, bu yaklaşımın Türkiye'de okul psikolojik danışmanları tarafından uygulanmasının uygun olacağı şüphesizdir. Bu bağlamda, Türkiye'de rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programlarından mezun olan psikolojik danışman adaylarının çoğunlukla okul psikolojik danışmanı olarak görev yaptıkları düşünülerek, çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının uygulanışını psikolojik danışman adaylarına öğretecek bir seçmeli dersin programa eklenmesi önerilebilir. Bununla birlikte, literatürde çocuk ve ergenlerle çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiğine ilişkin pek çok araştırma olmasına rağmen, Türkiye'de çocuk ve ergenlerle çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının etkililiğini inceleyen ampirik bir çalışmaya rastlanmaması düşündürücüdür. Bu durumda, araştırmacılara Türkiye koşullarında çözüm odaklı kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımının çocuk ve ergenlere uygulanmasının etkililiğine ilişkin ampirik çalışmalar yapmaları önerilebilir.

Kaynaklar

- Abikoff, H. (1985). Efficacy of cognitive training interventions in hyperactive children: A critical review. *Clinical Psychology Review*, 5(5), 479-512.
- Arbuckle, D. S., & Boy, A. V. (1961). Client-centered therapy in counseling students with behavior problems. *Journal of Counseling Psychology*, 8(2), 136-139.
- Atkinson, C. (2007). Using solution-focused approaches in motivational interviewing with young people. *Pastoral Care*, 25(2), 31-37.
- Bernal, M. E., Klinnert, M. D., & Schultz, L. A. (1980). Outcome evaluation of behavioral parent training and client-centered parent counseling for children with conduct problems. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 4(13), 677-691.
- Birdsall, B. A., & Miller, L. D. (2002). Brief counseling in the schools: A solution-focused approach for school counselors. *Counseling and Human Development*, 35(2), 1-10.
- Corcoran, J. (1998). Solution-focused practice with middle and high school at-risk youths. *Social Work in Education*, 20(4), 232-244.
- Dielman, M. C., & Franklin, C. (1998). Brief solution-focused therapy with parents and adolescents with ADHD. *Social Work in Education*, 20(4), 261-268.
- Doğan, S. (2000). Okul psikolojik danışmanları için yeni ve pratik bir yaklaşım: Çözüm-odaklı kısa süreli psikolojik danışma. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 25(116), 59-66.
- Doğan, S. (1999). Çözüm-odaklı kısa süreli terapi: Kuramsal bir inceleme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(12), 23-38.
- Douglas, V. I., Parry, P., Marton, P., & Garson, C. (1976). Assessment of a cognitive training program for hyperactive children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 4(4), 389-410.
- Durlak, J. A., Fuhrman, T., & Lampman, C. (1991). Effectiveness of cognitive-behavior therapy for maladapting children: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 110(2), 204-214.
- Franklin, C., Biever, J., Moore, K., Clemons, D., & Scamardo, M. (2001). The effectiveness of solution-focused therapy with children in a school setting. *Research on Social Work Practice*, 11(4), 411-434.

- Franklin, C., Moore, K., & Hopson, L. (2008). Effectiveness of solution-focused brief therapy in a school setting. *Children & Schools, 30*(1), 15-26.
- Franklin, C., Streeter, C., Kim, J., & Tripodi, S. (2007). The effectiveness of a solution-focused, public alternative school for dropout prevention and retrieval. *Children and Schools, 29*(3), 133-144.
- Freire, E. S., Koller, S. H., Piason, A., & Silva, R. B. D. (2005). Person-centered therapy with impoverished, maltreated, and neglected children and adolescents in Brazil. *Journal of Mental Health Counseling, 27*(3), 225-237.
- Gingerich, W. J., & Eisengart, S. (2000). Solution-focused brief therapy: A review of the outcome research. *Family Process, 39*(4), 477-498.
- Gingerich, W. J., & Wabeke, T. (2001). A solution-focused approach to mental health intervention in school setting. *Children & Schools, 23*(1), 33-47.
- Johnson, L., & Miller, S. D. (1994). Modification of depression risk factors: A solution-focused approach. *Psychotherapy, 31*(2), 244-253.
- Kendall, P. C. (1993). Cognitive-behavioral therapies with youth: Guiding theory, current status, and emerging developments. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 61*(2), 235-247.
- Kim, J. S. (2008). Examining the effectiveness of solution-focused brief therapy: A metaanalysis using random effects modeling. *Research on Social Work Practice, 18*(2), 107-116.
- Lethem, J. (2002). Brief solution focused therapy. *Child and Adolescent Mental Health, 7*(4), 189-192.
- Lines, D. (2006). *Brief counselling in schools: Working with young people from 11 to 18* (2nd Ed.). London: Sage Publications Ltd.
- Littrell, J. M., Malia, J. A., & Vanderwood, M. (1995). Single-session brief counseling in a high school. *Journal of Counseling & Development, 73*(4), 451-458.
- MacDonald, A. J. (2007). *Solution-focused therapy: Theory, Research and Practice* (1st Ed.). London: Sage Publications Inc.
- Meier, S.T., & Davis, S.R. (2007). *Psikolojik Danışma: Temel öğeler* (Çev. Doğan, S., Bektaş, D.Y., Kocabaş Özeke, E. ve Denizli, S.). Ankara: Pegema.
- Metcalf, L. (1995). *Counseling toward solutions: A practical solution-focused program for working with students, teachers, and parents* (1st Ed.). Wiley: Jossey-Bass.
- Muratori, F., Picchi L., Bruni, G., Patarnello, M., & Romagnoli, G. (2009). A two-year follow-up of psychodynamic psychotherapy for internalizing disorders in children. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 42*(3), 331-339.
- Murphy, J. J. (2008). *Solution-focused counseling in schools* (2nd Ed.). Alexandria VA: American Counseling Association.
- Murphy, J. J. (1997). *Solution-focused counseling in middle and high schools*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education Inc.
- Newsome, W. S. (2005). The impact of solution-focused brief therapy with at-risk junior high school students. *Children & Schools, 27*(2), 83-90.
- Newsome, W. S. (2004). Solution-focused brief therapy groupwork with at-risk junior high school students: Enhancing the bottom line. *Research on Social Work Practice, 14*(5), 336-343.
- Nims, D. R. (2007). Integrating play therapy techniques into solution-focused brief therapy. *International Journal of Play Therapy, 16*(1), 54-68.
- Prout, H. T., & Brown, D. T. (1999). *Counseling and psychotherapy with children and adolescents: Theory and practice for school and clinical settings* (3rd Ed.). John Wiley & Sons Inc.
- Quick, E. K. (1996). *Doing what works in brief therapy: A strategic solution-focused approach*. San Diego-California: Academic Press.
- Rhodes, J., & Jakes, S. (2002). Using solution-focused therapy during a psychotic crisis: A case study. *Clinical Psychology & Psychotherapy, 9*(2), 139-148.
- Richter, N. C. (1974). The efficacy of relaxation training with children. *Journal of Abnormal Child Psychology, 12*(2), 319-344.
- Scott, T. A., Burlingame, G., Starling, M., Porter, C., & Lilly, J. P. (2003). Effects of individual client-centered play therapy on sexually abused children's mood, self-concept, and social competence. *International Journal of Play Therapy, 12*(1), 7-30.
- Selekman, M. D. (2010). *Collaborative brief therapy with children*. New York: The Guildford Press.
- Selekman, M. D. (2005). *Pahtways to change: Brief therapy with difficult adolescents* (2nd Ed.). New York: The Guildford Press.
- Seligman, L. (2006). *Theories of counseling and psychotherapy: Systems, strategies, and skills*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education Inc.
- Sklare, G. B. (1997). *Brief counseling that works: A solution-focused approach for school counselors*. California: Corwin Pres, Inc.
- Smock, S. A., Trepper, T. S., Wetchler, J. L., McCollum, E. E., Ray, R., & Pierce, K. (2008). Solution-focused group therapy for level 1 substance abusers. *Journal of Marital and Family Therapy, 34*(1), 107-120.
- Sukhodolsky, D. G., Kassinove, H., & Gorman, B. S. (2004). Cognitive-behavioral therapy for anger in children and adolescents: A meta-analysis. *Aggression and Violent Behavior, 9*(3), 247-269.
- Thompson, C. L., & Rudolf, L. B. (1999). *Counseling children* (5th Ed.). Pacific Grove, California: Brooks/Cole Publishing Company.

*Extended Summary***Solution-Focused Brief Counseling:
A Study on the Effectiveness in Schools****Betül MEYDAN**

Counseling with children and adolescents requires specific competencies and skills. The developmental, personal and social requirements of children and adolescents differ from other client populations. Thus, it is clear that theories, approaches, skills and techniques which are used in the counseling process with children and adolescents should be organized according to their requirements. Today, with the changing social structure psychological problems of children and adolescents diversify, and their psychological help needs are increasing day by day. In recent years, it is seen that group counseling approach rather than individual counseling approach, aiming at reaching many people as soon as possible and short term counseling rather than long term counseling gain importance. However, it is seen that in school counseling applications solution-focused brief counseling approach has been preferred rather than long term approaches and the effectiveness of solution-focused brief counseling approach with children and adolescents who have mental health problems has been investigated. Accordingly, this article aimed to present the solution-focused brief counseling approach and review the effectiveness of solution-focused brief counseling approach with children and adolescents in school counseling applications.

Results and Discussion

The effectiveness studies about solution-focused brief counseling approach are conducted with using different research methods such as descriptive studies, quasi-experimental and experimental studies, case studies and meta-analysis studies. When the results of these studies are reviewed, it is seen that solution-focused brief counseling approach is effective in treating many problems of children and adolescents. Moreover, the studies indicate that this approach is especially effective in the correction of behavioral problems of students in school counseling applications.

Sometimes, problems of children and adolescents seem like unsolvable to themselves and their parents. Whereas, solution-focused brief counseling approach deals with these problems with an optimistic perspective. This optimistic perspective of solution-focused brief counseling approach is useful for solving the problems of children and adolescents quickly. Anyway, when the characteristics of the cognitive development of children in the primary grades are thought, it is known that these children in concrete operational stage can not concentrate for a long time and can not gain awareness or insight in counseling process. Besides, in terms of developmental characteristics of adolescents, it is known that adolescents are resistant to discuss or deal with their emotional and behavioral reactions.

In this context, when the characteristics of solution-focused brief counseling and developmental issues of children and adolescents are considered, it is thought that this approach might be applied for children and adolescents in schools in Turkey. Nevertheless, in school counseling applications, it is claimed that the effectiveness of this approach might be improved with the integration of this approach with other counseling approaches. Therefore, it is suggested that counselors should be flexible about integrating solution-focused brief counseling with especially developmental theories concerning childhood and adolescence and play therapy.

Consequently, the process of solution-focused brief counseling is shorter than traditional approaches and this approach focuses on solutions in a fast manner. Thus, it is said that solution-focused brief counseling approach might be more practical for school counseling applications. Nevertheless, when the crowdedness of class size in primary and secondary education in Turkey is also considered, there is no doubt that this approach might be practical and effective for school counseling applications in Turkey. In this context, it is recommended that an elective course about the application of solution-focused brief counseling

approach can be added to curriculum for counselor trainees. Also, the literature in Turkey is reviewed, an empirical study examining the effectiveness of solution-focused brief counseling approach with children and adolescents has not been found. In this

context, it is recommended that researchers should conduct empirical studies concerning this approach and its effectiveness with children and adolescents in school counseling applications.